

hogy aki kővel dob, azt kenyérral dobom vissza, mert nem tagadom, hogy végtelenül fáj lelkemnek, hogy a keresztúri választó kerületben, azok közt unitárius hitrokonaim buktattak meg. De én e megaláztatásomért, e kitagadásomért úgy kívánok bosszút állani, hogy a népnevelés előmozdítása által edzem meg jövőre e népet a hazafiságban". E néhány sor felvillantja Orbán Balázs lelki-emberi arcát, aki egyszerűen élt és képes volt nélkülözni is, csak-hogy imádott népének használhasson. Az Unitárius Gimnáziumnak három alapítványt tett: az első alapítványa 1000 Korona, a második 200 Korona, a harmadik 8000 Korona. Orbán Balázs példát adott nekünk a közösség szolgálatában, az érte hozott áldozatban, mint író, politikus és jötevő.

Megérdemli-e ez a nép Orbán Balázst, megbecsüli-e emlékét, ápolja-e szellemét, használja-e, kamatoztatja-e ezt a hatalmas, gazdag örökséget, amit ránk hagyott?

Bár itt a város főterén szobrot állítottunk neki, a feltett kérdésekre adandó felelet mégsem megnyugtató. A napokban egy csapat iskolással beszélgetve, közeledvén a születési évforduló, kérdéseket tettem fel a „legnagyobb székellyel” kapcsolatban. A hallgatás és a rossz válaszok azt mutatták, hogy a gyermekek csaknem semmit sem tudnak népünk egyik legnagyobb fiáról.

Nyugaton minden jelentősebb emberek múzeumot, emlékszobrot szentelnek, rendeznek be, - így akarják az utókor figyelmét példájukra irányítani. Orbán Balázs születése után 170 évvel és halála után 109 évvel még mindig nincs egy olyan helyiség a Szejkén, mely tárgyi és szellemi emlékét idézné. Ahol a szülő gyermekének elmondhatná: látod kicsi fiam. Éz volt Orbán Balázs!

Minden nép olyan jövőt érdemel, ahogy a múltját becsüli.

Ez év augusztus 14-án Unitárius Világtalálkozót rendezünk a Szejkén. Hogy miért a Szejkén? - azért, hogy elmondjuk a világnak: nekünk is van Washingtonunk, Jeffersonunk, példaképünk, vezérlő csillagunk, - és ez Orbán Balázs!

Az is jelent már valamit, hogy ünnepi beszédekkel megemlékszünk róla, de valójában akkor leszünk méltók hozzá, ha ki-ki a neki adott talentumokkal dolgozik, és meghozza áldozatát ezért a viharvert közösségért, a mi népünkért.

PAP GY. LÁSZLÓ

HIRDETEM AZ EVANGÉLIUMOT

Róma 1, 15–16.

Kedves Testvéreim!

A szolgálat lehetőségével természetesen ötlött fel az a gondolatom is, hogy mi legyen az a téma, melyről egy szerény beszéd erejéig megmutathatom magam? Nyilvánvaló, hogy 14 évi lelkési szolgálatom mondanivalóját, de az elkövetkezendő éveket sem sűrítettem bele néhány percbé. Prédikálási stílusomat híven tükrözik Teerstegen, a kiváló énekköltő szavai. Egyik beszélgetése alkalmával megkérdezték tőle, hogy hogyan helyezkednek el a mennyszáokban az oda

költözöttek, amire azt válaszolta, hogy nem tud felelni az ilyen kérdésekre, mert nem titkos tanácsos, hanem alázatos szolgája az ő urának. Én is egy hasonló alázattal kívánok élni, s leszek és maradok ügyszerető, s tartom fenn azt a jogot, hogy csak arról szóljak, amiről kell és szeretnék: az örömuzenetről! Nincs és nem lesz senkinek oka az aggodalomra, hiszen hallhattátok, és Isten akarata szerint hallani fogjátok ezután is, hogy a szentleckékben is ilyen természetű igényességekről van szó. Röviden tehát azt szeretném tőletek, hogy szólhassam nektek az örömuzenetet.

Abban az összefüggésben, melyből kiragadtam beszédem alapgondolatát, Pál apostol a fenti alkalommal sem mentette magát a római gyülekezettel szemben, hanem határozottan kijelentette: hogy Isten kezében érzi az életét, s bár ő személy szerint megtesz minden tőle telhetőt, gyülekezetének mégis számolnia kell azzal az akadályozó valósággal, hogy ő minden körülményben Istentől függ. Azért állt fenn az a megmásíthatatlan helyzet, mert Isten teljes mértékben átította életét, s a gyülekezeti tagok részéről feléje áradó támadásokra úgy válaszolt, fejtette ki véleményét, mint Istenhez szorosan hozzátartozó személy.

Pál apostol, adósnak nevezte magát, ami azt jelenti, hogy erkölcsi köteleiséget érzett az örömuzenet hirdetésére. Ebben a tevékenységben - mint a többi másban is - nem történhetett személyválogatás. Sokan személyi kérdéssé tették, hogy Pál apostol nem volt mindig Rómában, és azzal igyekeztek magyarázni azt, hogy a „kultúrától” távol élő népeknek, műveletlen „vidékieknek” hirdette az evangéliumot. A görögök tehát a görög-római művelődés területén belüli, a barbárok viszont azon a területen kívül eső népeket jelentették. Pál apostol nyomatékosan mutatott rá, hogy az ő szemében az evangélium hirdetése tárgyi kérdés, és nem egyéni elgondolástól, esetleges emberi hangulattól függ, hanem állandó köteleiséget érzett a szüntelen szolgálatra. Teljesen mindegy tehát, hogy értelemmel gazdagon felruházott személyeknek, vagy a vallásos ismeretekben járatlan embereknek prédikál. Egy tapasztalatokban gazdag életre hivatkozhatott volna, és egyben azt is bizonygathatta volna, hogy elkötelezettsége megkülönböztetés nélkül való, de mindazt nem találta szükségesnek.

„Nem szégyellem az evangéliumot” summázta Pál apostol mindazt, amit megelőzően elmondott. Az evangélium „bolondság” ugyan azoknak, akik elvesznek, és az is megtörténhet, hogy ezeknek hasonlóképpen üres szóbeszéd. De, aki hisz az üzenetben, abban lüktet Istennek mindenekfelett álló ereje. Ezt az erőt pedig senkinek nem kell szégyellni. Az örömuzenet nem elvont eszmék hirdetése, hanem Istennek rólunk gondoskodó ereje. Ez életünk nehéz kérdéseit megoldó valóság, melyre mindenkinek szüksége van. Mindebben benne rejlik tehát az önmegvalósulás, de csak abban az esetben, amennyiben hiszünk Jézus személyében és tanításában.

Bizonyára beletekintettetek a falinaptárba s láttátok, hogy piros betűk Advent 1. vasárnapját jelzik, tehát beleléptünk a várakozások időszakába. Várt a római gyülekezet, ti vártatok ránk, én pedig arra várok, hogy beteljen veletek az én örömöm. Várakozásunk teljes, de ugyanakkor egy irányban terjed, hiszen a római gyülekezet Pál apostolt várta, ti engem vártatok, én pedig titeket várlak. Ebben a várakozásban is van valami, ami mégis egyformán közös: egy

kapaszkodó kilincs, melyet egymás kezébe szoktak adni az emberek, amibe belekapaszkodott Pál apostol, a római gyülekezet és mi is belefogózkodhunk. Ez pedig a lehetőség, hogy hitünk alapjairól, az örömmüzenetről beszélgethünk.

Távol áll tőlem, hogy Pál apostolhoz hasonlítsam magam, de abban megegyezem vele, hogy én is egyfajta adósságot érzek, s emiatt vagyok kész hirdetni az evangéliumot. Hétköznapi adósságaink teljesítésében - a szereteten kívül - igyekeztünk mindenkinek eleget tenni, de az evangélium hirdetésében a teljességig még van néhány évtized. Nem volt, akinek lerójam az említett adósságot, s ezért kész vagyok össze fogott kézzel könyörögni nektek, hogy tőletek megkapjam ezt a lehetőséget.

Szeretném szólni az evangélium tisztaságát, és kezemben tartani egy apó sugarat, melynek fényénél bármikor meggyújthatjátok a ti gyertyátokat.

Végre érezhető közelségetekbe kerültem, és ennek köszönhetően kész vagyok örömmüzenetet, jó hírt hirdetni, és azért jót, mert rosszakkal tele vagyunk. Évekig jó hírekről szeretnék beszélni nektek, mint pl.:

- jó hír az Istenben bízó ember számára, hogy bizonyítani tud: családjá, egyháza, népe, nemzete iránt.

- tudnotok kell, hogy az evangéliumban meglelhető a boldogság lehetősége azok számára, akik hinni tudnak benne. De figyelmeztetek, hogy nem elég hinni, hanem bízni kell. És nem elég bízni, hanem szeretni kell. Más szóval: mások boldogságát kell keresnünk ahhoz, hogy megtalálhassuk a magunkét.

- azt a jó hírt is szólni fogom, hogy nekünk, Istenben bízó embereknek nem kell kétségbe esnünk, még akkor sem, ha földi előnyeink és szereteteink is elhagytak, s be fogom bizonyítani nektek, hogy képesek vagyunk minden rosszat-kellemetlent elfeledni, s mosolygó arccal szépnek tudjuk majd felmutatni megfosztott, megtépázott, megvert életünket is.

Gondoltam arra, hogy megóvjalak benneteket egy fölösleges kérdéstől, s ezért Istentisztelet után nem kell megkérdeznetek, hogy miért akarom mindezeket hirdetni nektek: Azért, mert az örömmüzenethen található meg a világ legjobb hírei, amelyek azok a felismerések, hogy valakik hozzánk közel állnak. A boldogságunkat itt kell elérnünk földi életünkben, s ezért biztatlak, hogy higgyetek Jézus tanításában, hogy örökösen érezhessétek: A mellettünk álló Isten ölel bennünket, és ölelni akar, szeretetét kész megmutatni a mellettünk álló felebarát is, de ő még bátortalan, s emiatt nekünk kell kezdeményezni. Tagadhatatlanul prédikálni akarom azt a jó hírt, hogy egymás számára éppen mi vagyunk és leszünk a legjobb hír, amennyiben örömben és nehézségben egymás mellé állunk, és hallhatóan mondjuk: Itt vagyok veled!

Másodsorban azért szeretném nektek is szólni az örömmüzenetet, mert, Pál apostolhoz hasonlóan, nem szégyellem azt. Általában sok alkalmat és okot szerzünk a szégyenkezésre magunknak, de az evangélium miatt még senkinek sem kellett piruljon az arca. Főleg akkor nem, ha Jézusra figyelünk, aki üldözést, megszegyenyítést, megalázást, megtagadást, de még a halált is elviselte anélkül, hogy szégyenkeznie kellett volna. Hirdetni fogom nektek azt a jó hírt, hogy nem kell szégyellnünk magunkat sem az üldözéseink, sem megaláztatá-

saink, sem nyelvünk, sem nemzetünk, sem vallásunk miatt. Nem szégyellem tehát alkalmas és alkalmatlan időben hirdetni nektek az örömmüzenetet, s azért teszem, mert nagyra értékellek titeket: az egymásért vállalt áldozathozatal örökösei, unitáriusok vagytok. Ez pedig nemcsak az étellel járó szenvedéseket, hanem a jó hírt, az evangéliumot és a szeretetet is jelképezi.

Még egyszer szerényen Teerstegenre kívánlak figyelmeztetni, és megkérek arra szeretett Testvéreim, hogy azt ne várjátok tőlem, hogy múltnak és jövődönnek álmoképeivel ámítsalak titeket, mert azt nem tehetem. Az időnk meghatározott, amiről nem tudunk semmi közelebbit, viszont egyet bizonyosan megfontolhatunk, hogy ki kell a végsőkig használni azt.

Balázs Ferenc unitárius lelkésszel én is vallom, hogy „Szomorú dolog volna, hogyha a mi unitárius hitünk nem bírná meg a mindenkori igazat, a lelkiismeret szavát, a határozott imperatívust. A lelkiismeret szava Isten szava. /.../ Titkok és meglepetések már csak itt vannak ezen a kurta lélegzetű világon, az öregek taposta úton. Az ősök fájdalom színjátéka hol van? /.../ Magamban hordom Isten tüzét, szüntelen buzgólkodván az ő útjain.”

Azt az igazi vallást hirdetem, ami átmegegy a vérünkbe, ami életünké lesz, ami mozgat bennünket, s amelyet cselekszünk (Varga Béla).

Ha megszorodtatok, vagy terhetek megnőtt, jöjjetek evangéliumot hallgatni, mert meg fogjátok hallani tőlem, hogy „mindig van néhány jó ember, aki magában egy meleg szobát hordoz, kályha, tető és ablak nélkül” (Keller), ahová bemehetsz, megpihenhetsz, megmelegedhetsz, kisírhatsz magad, és enyhülten távozhatsz. Itt, a szív melegében, a vigasztalás, az új reménység megérkezéig mindenki talál magának nyugalmat, egy kellemes helyet.

Igyekszem tehát bátor és hű maradni, mint a fenyő, mely színét akkor sem változtatja meg, mikor a hó az ágát a földre nyomja (Hirohito). A kezembem fátylát hordozok, engedjétek, hogy közéték lépjek velem, s ígérem, hogy nem fogom eltakarni előletek a Napot! Ámen.

A BÉNA KEZŰ EMBER

Márk 3, 4-5

Kedves Atyámfiai, Testvéreim!

A mai istentiszteleten ismét meg kell próbálnunk kis erőfeszítéssel azonosulni olyan gondolatokkal és érzelmekkel, melyek nem jellemzők az általános hétköznapijainkra. A mai beszéd sem szól a vasárnapi hívőkhöz, hanem azokhoz, akiknek eligazodást kínál fel a mindennapokban. Mondanivalómat két kérdéskörhöz csoportosítottam: az elsőről rövidebben, a másodikról pedig a megszokott módon igyekszem szólni.

Kérdéssel folytatom mai beszédemet: Szabad-e ünnepnap életet menteni, vagy pusztulni hagyni? Mikor szaladtak veled vasárnap orvoshoz, vagy hívtál te orvost, hogy megmentsd a te kedvesedet? A harmadik kérdés: Ha meglátsz az utcán egy bénát, vagy meglátogatod a te hozzátartozódat, ki évek